

NOVI NAJVIŠI NEBODER U EUROPI _ THE SHARD

Dojmljivi stakleni neboder u Londonu

PRIPREMILA:
Tanja Vrančić

Za jedne neboder uništava gradsku vizuru, pogrešno je smješten te izgleda kao spomenik pohlepi, novcu i nejednakosti, a za druge se britanska prijestolnica s njime priključuje budućnosti

U Londonu je 5. srpnja 2012. svečano otvoren *The Shard* (Krhotina), visok i dojmljiv stakleni neboder koji je spreman uveličati Ljetne olimpijske igre što uskoro počinju u tom gradu.

Nova je najdojmljivija zgrada u Londonu djelo talijanskog arhitekta Renza Piana, a za njezino je otvorenje upriličena velika svečanost – poseban je svjetlosni spektakl projiciran na neboder i druge velike londonske spomenike, a održan je i koncert Londonske filharmonije. Svečanosti je bio nazočan i katarski

premijer Hamad bin Jasim al Thani čija je zemlja financirala gradnju, zajedno s princem Andrewom, jednim od sinova kraljice Elizabete.

Dvanaest godina nakon početka radova završen je vanjski dio nebodera, a pretpostavlja se da će radovi u unutrašnjosti potrajati do 2013.

The Shard je s 95 katova i 310 m visine najviši neboder u Europi, ali znatno manji od najvišega nebodera na svijetu – Burj Khalifa iz Dubaja (828 m). Smješten je južno od Temze, u Southwarku, i tre-

bao bi postati simbolom Londona, baš kao što je *Empire State Building* simbol New Yorka ili *Eiffelov toranj* simbol Pariza.

The Shard je s 95 katova i 310 m najviši neboder u Europi i smješten je južno od Temze, a trebao bi biti simbolom Londona

Ne može se reći da Renzo Piano nije naviknut na polemike. Još je kao mlađić sudjelovao u gradnji pariškog centra *Pompidou* koji je izazvao velike kontroverze. No teško da ga je išta moglo pripremiti na raspravu koja se razvila

The Shard u Londonu

Detalj izgradnje

Pogled na gradilište sredinom 2011.

oko novog nebodera u Londonu. Protivnici govore da je neboder poput uboda mača u srce Londona, da uništava vizuru grada, da je na pogrešnom mjestu te da izgleda kao spomenik pohlepi, novcu i nejednakosti. Oni kojima se sviđa tvrde da se London napokon priključio 21. stoljeću. Britanska je prijestolnica, naposljetku, grad u razvoju, a ne gradspomenik poput Pariza.

No Renzo Piano je unaprijed bio svjestan vlastite odgovornosti. Vrlo dobro zna da graditelji moraju dobro paziti što čine i biti potpuno uvjereni u vlastiti projekt jer će pogreške ostati vidljive stoljećima. "Nije teško smisliti novi

oblik, ali je teško napraviti oblik koji ima smisla" – izjavio je projektant o neboderu koji se izvana doimlje kao da je građen od krhotina stakla.

Tlocrtno neboder na nižim katovima ima uredske prostore, iznad su hoteli, a luksuzni su stanovi i restorani na najvišim katovima. Na zadnjem je katu otvorena galerija za posjetitelje, a za lijepoga se dana s vrha može vidjeti i do stotinu kilometara uokolo. Po lijepom se vremenu na pročelju nebodera reflektira okolina pa se doimlje poput ogledala. Kristalna struktura nebodera ima i povijesni kontekst jer priziva u sjećanju rane moderniste, poput Brune Tauta u Njemačkoj, za

čiji se stakleni paviljon iz 1914. navijalo gotovo utopijskim sloganima poput "Staklo nas vodi novoj eri".

Pianov je rad inspiriran i povijesnim tornjevima crkve (u blizini je katedrala Svetog Pavla) i brodovima koji su svojedobno plovili Temzom. No kritike ipak ne prestaju. Čak nije toliko problematično ni oblikovanje zgrade, već lokacija koja zaklanja pogled na katedralu. Ali i oni koji zagovaraju *The Shard* imaju svoje argumente. London nije Venecija, to je grad koji riskantno stalno raste i uvijek ispočetka piše svoju povijest.

Namjera projektanta nebodera nije bila agresivnost prema okolini već posve

Oblaganje staklenim pločama

Završetak obloge nebodera, početak 2012.

drukčija priča. Nastojao je istaknuti da se rast u gradu ne treba odvijati isključivo na periferiji već i u njegovom središtu. *The Shard* je svojevrsna manifestacija teških izbora koje gradovi što rastu moraju napraviti.

Namjera projektanta nije bila agresija prema okolini već poruka da se grad ne smije razvijati isključivo na periferiji već i u svom središtu

U Parizu je Renzo Piano doživio mnogo veća neprijateljstva. U svojim je ranim tridesetim godinama zajedno s britanskim arhitektom Richardom Rogersom pobijedio na natječaju za novi pariški muzej. Tada su dvojica dotad anonimnih arhitekata na pročelje svoje građevine postavili cijevi i tako bacili rukavicu u lice ondašnjem viđenju arhitekture.

Renzo Piano radio je i aerodrom u Osa-ki, Akademiju znanosti u San Franciscu, neboder *New York Timesa* u New Yorku, a radio je projekt koji se nadovezao na slavnu Le Corbusierovu kapelicu u Ronchampu. Dobio je najprestižniju arhitektonsku nagradu *Pritzker*, a za njega je jedan od najuglednijih arhitektonskih kritičara današnjice Nicolai Ouroussoff napisao kako nas: "iskrenost njegovih najboljih građevina može gotovo pa uvjeriti da živimo u civiliziranom svijetu". *The Shard* je projektiran 2000. na lokaciji bivše poslovne građevine *Southwark Towers*. Potom je 2002. John Prescott, ondašnji zamjenik premijera, naredio istragu jer su razvojni planovi nove zgrade bili protivni stajalištima lo-

Svečano otvaranje građevine bilo je 5. srpnja 2012.

kalnih vlasti i ustanovama za očuvanje graditeljske baštine, poput Royal Parks Foundation i English Heritage. Istraga je zaključena u svibnju 2003., a 19. studenoga 2003. ured zamjenika premijera najavio je da je gradnja odobrena. Vlada je objavila da je izgradnja nebodera projektirane veličine prihvatljiva i da novi toranj odlikuju najviše arhitektonske kvalitete.

No tek su 2007. počele pripreme za rušenje *Southwark Towersa* koje je počelo 2008. i završeno početkom 2009., a tek je tada započela priprema gradilišta za gradnju *The Sharda*. Osim tornja, gradnja je obuhvatila i poboljšanja slavnoga Londonskog mosta i obližnjih stanica podzemne željeznice.

Početkom je 2009. započela gradnja i do početka 2010. betonska je jezgra rasla brzinom od približno 3 m na dan. Kad je u lipnju 2010. izgrađen 33. kat, na visini od 143 m na pročelje je postavljena prva staklena ploča.

Neboder je projektiran na mjestu poslovne građevine, a onda je počela istraga radi zaštite graditeljske baštine, da bi Vlada presudila da *The Shard* posjeduje najviše arhitektonske kvalitete

Betonska je jezgra *The Sharda* završena na 72. katu početkom 2011. na visini od 245 m. Tada se započelo graditi u unutrašnjosti i izvoditi stropove i zidove sa svim potrebnim instalacijama. Sredinom 2011. više od polovice zgrade obloženo je staklenim pločama. Tada je građenje betonskih ploča stiglo do 67. kata pa je uklonjena i oplata oko jezgre. Čelična je konstrukcija *The Sharda* završena 30. ožujka 2012. kada je postavljen šiljak visok 66 m i težak 500 tona. Čelična je konstrukcija tako dosegla visinu od 308,5 m, a konačnih je 310 m postignuto oblaganjem vrha staklenim pločama.

Izvor: www.the-shard.com

EUROPE'S NEW BIGGEST SKYSCRAPER

A tall and impressive glass-clad skyscraper called The Shard has recently been ceremoniously opened in London. Some claim that it ruins the view of the city, that it is misplaced, and that it looks like a monument to the greed, money and inequality. Others believe that this is a veritable twenty-first century building with which the British capital has established a proper link with the future. By its 95 storeys and 310 m in height the skyscraper is the tallest

building in Europe. It is situated to the south of the Thames River, and is expected to become a new symbol of London, similar to the Empire State Building or Eiffel Tower. Designed at the spot previously taken by an office block, the tower is said to have ruined a piece of the nation's architectural heritage. However, the Government decided that it is not excessively high, and that it is of highest architectural quality.